

## ია-ზე და აია-ზე დაბოლოებული ქართული გვარების რუსული დაწერილობისათვის

ქართულში გვაქვს გვარები, რომლებიც ბოლოვდებიან ან ია-ზე, ან კიდევ აია-ზე.

ია-ზე დაბოლოებული გვარებია:

სახოკია, შენგელია, ბასილია, გამსახურდია, ჯანაშია, თოფურია, ჯიქია, უორდანია, კვირკველია, თოდრია, ბოდოკია, დანელია, გოგია, ჩერქეზია, დიღია, ხოშტარია, ბარათელია, ბეღია, გოგოზია, გახოკია, გადილია, ქუთელია, მალანია, ღომია, შეღია, ჩოჩია, ჩხეტია, ჭანტურია, ხაუღია, გერსამია, გაბუნია, კიზირია, ურიღია, თურქია და სხვ.

აია-ზე დაბოლოებული გვარებია:

ლოშია, ბასილია, შენგელია, აღშიბაია, ბართაია, ბარქაია, როდონაია, თოდორაია, ჩიტაია, ნადარაია, პატარაია, სალაყაია, ჩაჩიბაია, ჭანტურაია და სხვ.

ამ გვარების რუსულად დაწერისას სხვადასხვაგვარობას ვხვდებით. ია-ზე გათავებული გვარები რუსულად იწერება ან ია დაბოლოებით, ან ია დაბოლოებით: Дanelия და Дanelиa; Гогия და Гогиа; Черкeзия და Черкeзиa; Жордания და Жорданиa; Шенгелиa და Шенгелиa; Дидия და Дидиa; Хоштария და Хоштариa და სხვ.

ამასთან უწინ (XIX საუკუნეში) ია დაბოლოებით გადმოცემა იყო გაბატონებული, ია დაბოლოებით გადმოცემა უკანასკნელი ოცდაათი წლის განმავლობაში გავრცელდა.

აია-ზე დაბოლოებული გვარები სამგვარი დაწერილობით გვხვდება: Ломаия, Ломаиа და Ломая; Читания, Читаиа და Читая; Чачибаия, Чачибаиа და Чачибая; Басилая, Басилаиа და Басилая; Патараия, Патараиа და Патарая; Баркаия, Баркаиа და Баркая. ამათგან უფრო ხშირია მეორე და მესამე დაწერილობა.

1950 წელს საკავშირო მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნალის „Известия АН СССР, Отделение литературы и языка“ V წიგნში დიბეჭდა პროფ. ს. დანელიას სტატია „К вопросу о русской транс-

крипции одной группы грузинских фамильных имен“. ამ წერილში პროფ. ს. დანელიას განხილული ჰქონდა ია-ზე დაბოლოებული გვარების რუსული დაწერილობები და წინადადებას იძლეოდა ასეთი გვარები დაიწეროს რუსულად ია დაბოლოებით: Дanelia და არა Дanelия, Джикиа და არა Джикия, Герсамиа და არა Герсамия, Габуниа და არა Габуния და ა. შ.

პროფ. ს. დანელია ვადაწყვეტ მნიშვნელობას ანიჭებდა იმ ფაქტს, უბრუნველია ეს ქართული გვარები რუსულში, თუ უნდა იბრუნებოდნენ ისინი. უბრუნველია ია და ანა დაბოლოებიანი ფორმები, ხოლო აყ და ანყ დაბოლოებიანი ფორმები იბრუნვიან. პირველი რიგის ფორმები უფრო ასახავს ობიექტურს ვითარებას.

წარმოდგენილი დებულება გასაზიარებელია და წინადადება მისაღები. ამის შესაბამისად უნდა იცატარდეს შემდეგი წესები:

1) ია-ზე გათავებული ქართული გვარები რუსულად უნდა ვადმოიცეს ია დაბოლოებით და არა იყ დაბოლოებით. ამის მიხედვით რუსულად ვეკნება: Сахокиа, Шенгелиа, Гамсахурдиа, Джанашиа, Топуриа, Джикиа, Жордания, Квирквелиа, Бодокиа, Дanelia, Хоштариа, Герсамиа, Габуниа, Кизириа, Уридиа, Туркиа და ა. შ.

და არა

Сахокия, Шенгелия, Гамсахурдия, Джанашия, Топурия, Джикия, Квирквелия, Бодокия, Дanelия, Хоштария, Герсамия, Кизирия, Уридия, Туркия და ა. შ.

2) ანა დაბოლოებით უნდა დაიწეროს ანა-ზე გათავებული გვარები: Лoмаиа, Баркаиа, Родoнаиа, Читаиа, Надараиа, Патариа, Салакаиа, Чачибაиа, Шенгелაиа, Басилаиа და ა. შ.

და არა

Лoмаиа ან Лoмая, Баркаиа ან Баркая, Родoнаиа ან Родoная, Читаиа ან Читая, Надараиа ან Надарая, Патариа ან Патарая, Салакаиа ან Салакая, Чачибაиа ან Чачибая, Шенгелაиа ან Шенгелая, Басилаиа ან Басилая.

3) ეს წესი უნდა გავრცელდეს ია-ზე ან ანა-ზე დაბოლოებული ქართული ადამიანთა სახელების რუსულად დაწერის დროსაც. სახელები კაცია, მამია, გოგია, ბერდია, მარტია, ვეფხვია ან ვეფხია, მწარია, მათია, გიგლია, ფიქრია, შხია, ციხია, მახია, ბიჭია რუსულად ასე უნდა დაიწეროს:

Кациа, Мамиа, Гoგია, Бердиа, Мартиа, Вepхиа ან Вepхиа, Мцариа, Матиа, Гиглиа, Пикриа, Мзиа, Цисиа, Махиа, Бичиа.

ის სახელები, რომლებიც ქართულში ია-ზე ბოლოვდება და რუ-

სულშიც გვხვდება (ილია, მელანია), შეიძლება ისევე დაიწეროს, როგორც რუსულშია მიღებული: Илья, Мелания.

4) ეს წესი უნდა გავრცელდეს იმ გვარებზედაც, რომლებიც ია-ზე არ ბოლოვდებიან, მაგრამ რომელთა ფუძეშიც ია ჯგუფი გვხვდება: ქოიავა, მონიავა, გოგიავა და სხვ.

გვექნება: Мониава, Коиава, Гогиава და არა Мо尼亞, Коява, Гоява ან Моניהва, Коиява, Гогиява და სხვ. ისევე, როგორც Дадияნი (Дадияნი ან Дадяни არასოდეს დაწერილა).

5) ია-ზე და აია-ზე დაბოლოებული ქართული გვარები რუსულში უბრუნველად უნდა დარჩეს.